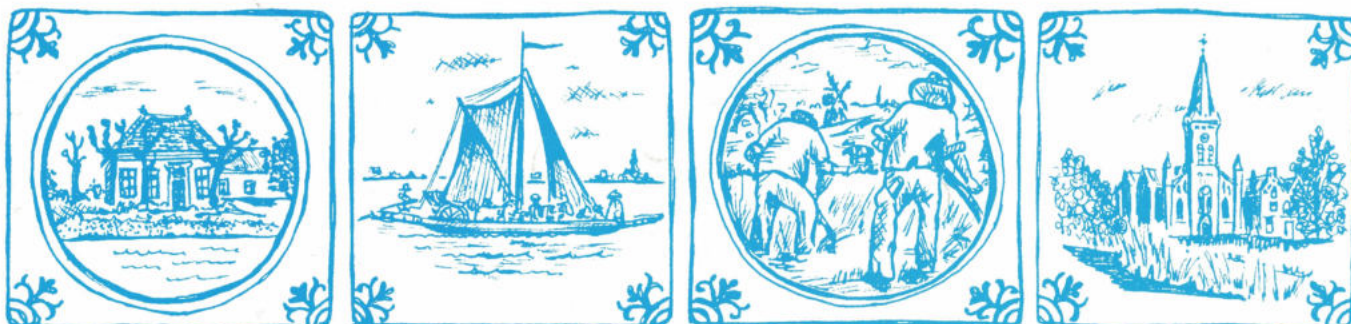

de Alkmadders

de Alkmadders

25^e jaargang

Juni 2008, nummer 102

**Kwartaaluitgave van de
Stichting Oud Alkemade
Opgericht 16 december 1980**

Redactie:

T. van Dijk-Spruit, Onelplein 8,
2371 EZ Roelofarendsveen (3315295)
G.J.M. van Beek, Fransche Brug 18,
2371 BE Roelofarendsveen (3313777)
J.W. Kret, Anemonenstraat 1,
2371 GM Roelofarendsveen (3312839)
Th. Meijer, Meidoornstraat 13,
2371 VC Roelofarendsveen (3314706)

De minimumdonatie bedraagt € 12,50
per jaar te voldoen op bankrekening-
nummer **3011.09966** van de penning-
meester van de stichting.

Losse nummers van "de Alkmadders" zijn
voor € 1,40 verkrijgbaar in het Historisch
Centrum, Saskia van Uylenburchlaan 22,
Oude Wetering (telefoon 071 - 3312168).
De uitgave "Alkemade in oorlogstijd" is
verkrijgbaar voor € 2,80. Per post toezen-
den kost € 6,- per jaar extra.

Het Historisch Centrum is geopend op
zondagmiddag van 14.00 tot 17.00 uur en
op dinsdagmiddag van 13.30 tot 16 uur.
In de maanden **juli en augustus** en op 1^e
Paasdag, 1^e Pinksterdag en 1^e Kerstdag is
het centrum gesloten. Op 2^e Paasdag en 2^e
Pinksterdag is het centrum wel open.

Contactpersoon van het bestuur:
Mevrouw A. van Wieringen, Zwarteweg 6,
Oud Ade (tel. 071 5018326)
Postadres van de Stichting:
Saskia van Uylenburchlaan 22,
2377 CE Oude Wetering.

E-mailadres: info@oud.alkemade.net

Internetaansluiting:

www.oud.alkemade.net

Niets uit deze uitgave mag worden verveel-
voudigd en/of openbaar gemaakt door
middel van druk, microfilm of op welke
andere wijze ook, zonder voorafgaande
toestemming van de redactie.

Inhoud

- 2 Wie was Debora (Dieuwertje) Lijkklas?
- 9 Bokser Moos Linnemann naar de Olympische Spelen
- 12 Bidprentjes ter inzage
- 12 Six van en in Hillegom
- 12 Schenkingen aan het Historisch Centrum
- 16 De derde historische rondleiding door Alkemade
- 18 Zoekplaatje
- 19 Uit de buurtbus geklapt

De vorige uitgave

Hebben we zo goed opgelet om een goed verzorgd vernieuwd blad uit te geven en laat er toch weer een fout in staan. Het onderschrift onder de foto op bladzijde 13 (het blijft een ongeluksgetal!) moet zijn: Ds. A.M. Knottnerus en mevrouw J. Knottnerus-Beening. Als er twee bestanden van de tekst in de computer blijken te staan en in één daarvan wordt een fout (want hij was al eerder geconstateerd) gecorrigeerd, moet je wel het goede bestand in de Alkmadders overnemen en dat was dus niet gedaan. Excuses daarvoor en hartelijk dank aan de oplettende donateurs die ons attent maakten op de verkeerde informatie.

Om volledig te zijn hieronder een foto van het gezin Van Swigchem, bestaande uit ds. Douwe van Swigchem, Greta Jantina Winter en hun kinderen Lieneke, Marleen en Jan Willem. Foto uit 1956, vlak voor het vertrek van het gezin naar Kampen.

Bij deze uitgave treft u als bijlage een fietstocht langs waterstaatswerken en dergelijke aan. De fietstocht is tot stand gekomen uit een samenwerking tussen de Stichting Oud-Leimuiden-Rijnsaterwoude en het Hoogheemraadschap van Rijnland, welke laatste het drukwerk voor zijn rekening heeft genomen. De Stichting Oud Leimuiden-Rijnaterwoude heeft ervoor gezorgd dat ook wij deze route aan onze donateurs kunnen aanbieden. De start vanuit Alkemade is in Oude Wetering bij de voet-, fiets- en autopont ter hoogte van tuincentrum Piet van der Meer. (start op pagina 3 van de folder en zie de kaart op de achterzijde.)

WIE WAS DEBORA (DIEUWERTJE) LIJKLAS?

Th. van der Poel

Een opmerkelijke verschijning in de galerij van portretten van de pastoors van Oud-Ade/Rijpwetering in de pastorie van Oud-Ade is de aanwezigheid van een schilderij van een vrouw, Debora Lijkas. Wie was deze dame en wat rechtvaardigt haar aanwezigheid tussen al deze illustere parochieherders?

Het portret is weliswaar bescheiden van omvang (39 bij 33 cm), een bescheidenheid die zij ook uitstraalt op het schilderij met haar kanten muts, kleding en geopend zangboek. De vermelding op de omlijsting dat Debora weldoenster was voor de kerk van Roelofarendsveen, wekt onze nieuwsgierigheid op. De pastorie van St Petrus Banden werd in 1776 door brand verwoest, waarbij pastoor Jacobus du Pré het leven liet en ook de doop- en trouwboeken over een belangrijke periode in de geschiedenis van Alkemade verloren zijn gegaan.

Voor ons doel moeten we dus andere bronnen aanboren.

Dieuwertje werd op 7 juni 1687 te Roelofarends-
veen geboren als dochter van Jan Pieter Ponse (= Ponszoon) en Trijntje IJsbrantsdr Lelivelt. Zij is op 27 december 1779 te Rijpwetering overleden en werd dus 92 jaar oud, een voor die tijd ongewoon hoge leeftijd. Zij liet beslist geen lege portemonnee achter, zoals uit het vervolg zal blijken.

Maar eerst even die familienaam Lijkas.

Lijclaessloot = Lijcksloot

Het is opmerkelijk dat de kinderen van Jan Pieter Ponse pas omstreeks 1700 de naam Lijklas (Lyklas, Lijclas of Lijclaes) gaan gebruiken en niet eerder.

Waar kwam die naam ineens vandaan?

Omdat Lijclaes ook als voornaam voorkomt (roepnaam Lijck of Claes) zou het mogelijk zijn dat we hier te maken hebben met een zogenaamd patroniem, dus Lijclaeszoon of Lijclaesdochter. In dat geval mogen we ons wel afvragen waarom de voorgaande generaties geen behoefte hadden om zich met de toevoeging Lijklas van de andere 'Ponsen' te onderscheiden. De voornaam Pons (of Pontiaan) kwam in Alkemade namelijk wel meer voor o.a. bij de families Van Grieken, Van Egmond,

Buytelaar, Van Zijp en Van Zijl. Hoe het ook zij, omstreeks 1700 worden Jan Pieter Ponse en zijn zuster Trijntje ten tonele gevoerd als Jan Pietersz Lijklas en Trijntje Pietersdr Lijklas.

Een ander niet onbelangrijk verschijnsel geeft het bijgaand kaartje aan. Het geeft de situatie van de Veender- en Lijkerpolder weer ver vóór deze werd uitgeveend. De Lijkerpolder onderging bij die vervening (1786) een flinke metamorfose. Het oude riviertje De Rijt, dat van het Haarlemmermeer via de Hanepoel naar het Lijclaespoeltje stroomde, verdween letterlijk van de kaart. Ook de Lijclaes-sloot, de verbinding tussen de Kleipoel en de Lijclaespoel, moest eraan geloven. Het vermoeden dat dit poeltje genoemd werd naar ene Lijclaes is

Deze kaart werd in 1687 door J.P.Dou getekend. Het was een kopie van de kaart van Floris Baltasarsz uit 1615, maar wel hernieuwd (*geamplieert en gecorrigeert*) uitgegeven.

Toen in 1631 besloten werd om alle bestaande, kleine poldertjes samen te voegen tot de Groote Veender en Lijker Polder werd de ringdijk om de nieuwe polder gelegd. Deze is hier dus ook ingetekend, waardoor we een overzicht hebben over het gedeelte dat buiten de bedijking viel.

minder vreemd dan het lijkt. Dat gebeurde wel meer.

Op een gegeven moment is er zelfs sprake van de Bijmanspoel in plaats van Lijclaespoel, zoals ook de Koppoel in een oude akte Reynoutspoel werd genoemd omdat de boerderij van Reynout (Rennet) Mouringsz (later gebroeders Straathof) daar dominant aanwezig was. Veelzeggend is wat dat betreft het verzoek dat de inwoners van de Lage en Vrije Boekhorst op 4 oktober 1597 aan Rijnland richtten om tot verbetering van hun landen te mogen baggeren in de binnenwateringen van Alkemade *genompt Jan Jeroenspoel ofte Cleypoel, Bijmanspoel ende Rennetgenspoel ofte Coppoel*.

Trouwens, zijn ook het Kuipersweggetje, Penningweggetje, Moppepad en Kippendijk in Oud-Ade niet aan de aandacht van de ANWB ontsnapt?

Anders dan de Googerpolder (genoemd naar het riviertje de Googh) is de Lijkerpolder dus niet afgeleid van het riviertje De Rijt, maar van de Lijclaespoel en de eertijds gegraven Lijclaessloot. Op bijgaand kaartje is al te zien dat de Lijclaespoel en Lijclaessloot in de volksmond beter bekend zijn geweest als de Lijkerpoel en Lijksloot.

Voorouders van Dieuwertje in Roelofarendsveen

Ouders:

In het kohier van zout-, zeep-, heere- en redemptiegeld van 1680 (zie Tussen Kaag tot Braassem, pag 73) worden Jan Pieter Ponse en zijn ouders tot de kapitalisten gerekend. Zij waren tuinder en veehouder. *Jan Pieter Ponse* was gehuwd met *Trijntje IJsbrantsdr Lelivelt*. Het gezin telde vier kinderen:

- 1) Maartje Jansdr Lijkas trouwde 15-01-1709 met Gerrit Jansz van der Veer
- 2) IJsbrant Jansz Lijkas trouwde op 19-11-1709 met Claartje Cornelisdr Warmerdam en op 24-11-1716 met Lijse (Elisabeth) Jacobsdr Quackenbos, weduwe van Pieter Pietersz van Sloten (Zevenhuizen)
- 3) Trijntje Jansdr Lijkas trouwde 17-09-1722 met Ary Klaverweide (woont Koudekerk, 'Hoge Zij')
- 4) Dieuwertje (Debora, Dievertje) Jansdr Lijkas (ongehuwd)

Grootouders:

Jan was een zoon *Pieter Ponse* en *Maritje Banendr*. Pieter Ponse was geboren tussen 1610 en 1620. Hij was boer op de woning van zijn vader die tussen de Veenwatering en het Braassemeer stond.

Kinderen:

- 1) Trijntje Pieter Ponse was gehuwd met Cornelis Wijkbrugh in Roelofarendsveen.
- 2) Jan Pieter Ponse (zie hiervoor)

Overgrootouders:

Met *Pons Pietersz*, de vader van Pieter Ponse, wordt het verhaal wat ingewikkelder. Hij was niet in Roelofarendsveen geboren. Tussen 1580 en 1590 trouwde hij met *Erckje Jacobsdr*. Het was haar derde huwelijk. Zij was eerder gehuwd geweest met Michiel Arijsz en met Allert Jacobsz. Na haar overlijden wordt op 9 juni 1606 het erfdeel van Pons en de vijf kinderen uit haar twee eerdere huwelijken vastgesteld. Op 2 juli 1607 hertrouwde Pons met (*Oude*) *Trijntje Jansdr*. Zij was geboren op de Ade uit het tweede huwelijk van Jan Hendriksz (wiens kleinkinderen zich Groen of Heyt zullen gaan noemen) met Fijtje Jacobsdr. De huwelijksvoorwaarden tussen Pons en 'Katrijn' werden op 6 juli 1607 voor de notaris te Leiden vastgelegd. Zij waren al vóór het huwelijk besproken, echter *sonder tselve bij geschrifte gestelt te zijn*. Het moet ook voor Pons Pietersz het derde huwelijk zijn geweest, omdat de kinderen van Erckje Jacobsz hem niet hun stiefvader noemen, maar hun oom. Erckje zou dus zijn schoonzus geweest moeten zijn.

Kinderen, geboren tussen 1607 en 1620:

- 1) Annetje Ponsdr gehuwd met Jan Banen (Rijpwetering)
- 2) Pieter Ponse gehuwd met Maritje Banen (zie hiervoor)

Waar Pons Pietersz vandaan kwam is niet duidelijk. Wel wordt in de morgenboeken van Rijnland ene Pieter Lijclaesz als eigenaar van onroerend goed in westelijk Alkemade genoemd. Als hij de vader van Pons is, dan is de cirkel rond. Maar die conclusie durf ik niet voor mijn rekening te nemen.

Het gezin van Jan Pieter Ponse (= Lyklas)

Dat Jan Pieter Ponse tot de rijkere inwoners van Alkemade behoorde, blijkt ook wel uit het feit dat hij en zijn vrouw begraven werden in graf 6 in de hervormde kerk van Rijnsaterwoude en niet buiten de kerk, respectievelijk in 1722 en 1724. De boerderij bleef voorlopig gemeenschappelijk bezit en werd verhuurd.

Volgens het kohier van 1732 zou de woning van Jan Pieter Ponse gestaan moeten hebben in het zuiden van Roelofarendsveen, het op een na laatste huis van Alkemade. Het laatste huis was eigendom van tuinder Cornelis Franse van der Wereld.

Ook de vier kinderen zaten er warmpjes bij. Als IJsbrant Lijkas (eigenaar van twee boerderijen) in 1740 wordt begraven, wordt zelfs 30 gulden aan impost betaald. Maar het meest in aanzien stond ongetwijfeld Maartje (Marijtje) Lijkas, die in 1709 trouwde met Gerrit Jansz van der Veer. Gerrit was op 25 november 1684 gedoopt en een zoon van boter- en kaaskoper Jan Abramsz van der Veer (zie Sprokkelen rond de Oude Ade, pag 53). Het vroege overlijden van vader Jan in 1703 noodzaakte zijn weduwe, Antje van Egmond, om

met haar dan nog minderjarige zoon Gerrit het bedrijf (*boter, kaes, hennip, bostel ende alles wat de coopmanschappe zou mogen aengaen*).voort te zetten. Behalve een levendige boter- en kaas-handel op Amsterdam (Groenmarkt) en een foe-ragehandel (o.a. bostel) waren zij ook nog eige-naar van twee bierstallen, de een op de Ade en de ander aan de Rijpwetering. Deze laatste was de beter bekende 'schuur van Beelen', naast de toenmalige pastorie.

Schilderij van Debora Lijklas, aanwezig in de pastorie van Oud Ade, schilder onbekend.
Foto: foto-archief J.W. Kret

Van slimme handelsgeest getuigt natuurlijk ook dat Jan Abramsz van der Veer de eigendom kocht van "De Vergulde Vos" en de herberg aan de Langeweg op de Goog. Daar kon hij een deel van de inhoud van zijn bierstal kwijt. Het huwelijk van Maartje Lijklas met Gerrit van der Veer heeft maar zes jaar geduurd. Op 17 februari 1715 werd hij begraven. Ook de vier kinderen uit dit huwelijk geboren stierven allen op zeer jonge leeftijd. Het laatste kind, Gerrit, werd op 19 april gedoopt, twee maanden na het overlijden van zijn vader, en overleed vier maanden later.

Marijtje (Maartje) Jansdr Lijklas werd 15 januari 1745 te Rijsaterwoude begraven. Omdat haar broer en haar twee zussen allen kinderloos overleden, was de ongehuwde Dieuwertje de enige 'Lijklas-erfgenaam'.

De Testamenten van Dieuwertje

Na het overlijden van hun ouders lieten Maartje en Dieuwertje op 25 oktober 1724 voor notaris Wilmers te Leiden hun laatste wil vastleggen. Hun goud, zilver *mitsgaders desselfs linnen en wolle klederen tot haar lijve en rugge gehoorende*, plus nog 1000 gulden in contanten komt de langstlevende van hen toe. Het restant van de nalatenschap zal

verdeeld worden onder de drie dan nog levende gezinsleden.

Op 1 mei 1735 verkopen de vier de boerderij in Roelofarendsveen, die nog steeds gemeenschap-pelijk bezit was, voor 14.000 gulden aan Claas Jansz van Embden in compagnie. Dieuwertje woonde toen al in Rijpwetering. Op dezelfde dag verkoopt IJsbrant aan dezelfde kopers zijn woning met 14 morgen land in de Veenderpolder aan de Rijpwetering voor 9500 gulden. Van Embden doet beide bedrijven (ruim 35 morgen) weer van de hand voor de prijs van 775 gulden de morgen, wat een bedrag van 27.173 gulden opbracht. Een slimme deal, zo lijkt het.

Na het overlijden van haar broer IJsbrant (17 maart 1740) en haar zus Maartje (januari 1745) meldde Dieuwertje zich opnieuw bij notaris Wilmers op 24 april 1745. Zij doet daarbij een legaat van 250 gulden aan elk van de vier kinderen van 'vleeshouwer' Cornelis Claasz Dusseldorp van Rijpwetering, verwekt bij haar nicht Maartje Pietersdr van Steijne en nog een legaat van 250 gulden aan haar neef Ary Reniersz Verhoeff. Verder benoemt zij nu haar andere elf, met namen genoemde neven en nichten tot erfgenaam. Ieder voor een elfde part.

Door haar hoge leeftijd was zij er ongewild getuige van dat verschillende erfgenamen vóór 'suikertante' Diewertje overleden. Dat zal dan wel de reden geweest zijn dat zij op 28 februari 1763 in Oude Wetering haar testament vernieuwde. Als voogden over haar minderjarige erfgenamen stelde zij toen aan Pieter Pietersz Bickbergen (kleinzoon van Cornelis Wijkbrugh) en Maarten Pietersz van Abenes.

Dieuwertje was 80 jaar oud toen zij ook dit testament naar de geschiedenis verwees. Op 23 juli 1767 verscheen zij voor schout en schepenen van Esselijkerwoude (= Woubrugge) met het verzoek om wijzigingen in het eerder gemaakte testament op te nemen. Zij benoemde hierbij Maarten Pietersz van Abenes als haar executeur testamentair.

We zijn ruim 44 jaar verder wanneer Maarten van Abenes op 31 december 1779 het overlijden aangeeft van Dieuwertje Lijklas. Er is dan veel veranderd. De getaxeerde waarde van haar onroerende goederen wordt op 2 februari 1780 vastgesteld op 7825 gulden. Hieronder zit voor 6000 gulden uitgeleend geld onder hypotheccair verband. Haar huis aan de Rijpwetering blijft verhuurd te zijn aan Gerrit van Egmond en Maria van der Zon.

De opmerking "*Deze goederen moeten geërfd worden door Pieter Bickbergen en Neeltje Pieters van Stijn, moeye kindskinderen (= kleinkinderen van een tante) van Divertje Jans Lijklas*" maakte het allemaal nog gecompliceerder voor Maarten van Abenes als executeur van het testament.

Maarten Pietersz van Abenes

Dat Maarten van Abenes als vertrouwensman door Dieuwertje werd gevraagd voor de afwikkeling van haar laatste wilsbeschikking vraagt om een verklaring.

Maarten werd aan het Zuideinde van Roelofarendsveen (Esselijkerwoude) geboren en op 9 november 1721 te Hoogmade gedoopt als zoon van Pieter Engelsz van Abenes en Pleuntje Maartensdr van Zijl. Je zou kunnen zeggen dat hij een buurjongen van Dieuwertje was. Dieuwertje woonde immers ook op het zuideinde, echter onder Alkemade.

Halverwege de 18^e eeuw worden aan het Paddegat en het zuid-einde twaalf huizen genoemd, waarvan er vijf eigendom waren van de broers Jan en Pieter Engelsz van Abenes of hun kinderen.

Ongetwijfeld was Maarten een bijdehante jongeman. Als zijn vier jaar oudere broer Engel overlijdt, neemt hij het bedrijf in 1744 over. Hij is dan 22 jaar oud en voor de in die tijd geldende regels nog minderjarig. Niettemin werd hij door de Vrij Vrouwe van Alkemade (*Alexandrina Baronesse van Leijnden, douarière van Wassenaer, Vrij Vrouwe van Alckemade, Warmont, Nieuwkoop, Noorden Achttienhoven, Vrouwe van Tekkoop etc. etc.*, om precies te zijn) verleid met drie morgen teelland in de Veenderpolder, eigendom van haar zoon Willem Baron van Wassenaer. De eed werd in juli 1744 afgelegd door zijn voogd. Wel moest Maarten beloven dat hij, wanneer hij meerderjarig zou worden of eerder bij huwelijk, naar Warmond zal gaan om opnieuw hulde en trouw aan de leenheer te betonen (*hulde en manschap met de ledige hant te doen*).

Het overlijden van Maarten (van) Abenes werd op 9 januari 1802 te Esselijkerwoude door buurman IJsbrant Oudshoorn aangegeven. Hij werd 80 jaar oud en bleef ongehuwd. Daarom moest het dubbele tarief (2 x f 30) aan impost op begraven worden betaald. Behalve van het huis aan de Zuidhoek, waarin hij overleden was, werd Maarten ook als eigenaar genoemd van twee huizen in Roelofarendsveen, die allebei door twee gezinnen werden bewoond. Tot zijn overlijden bleef hij het beroep van tuinder nog uitoefenen. Van de vele teelakkers die genoemd worden in de inventaris wordt immers gezegd dat deze door de eigenaar zelf werden gebruikt. Een vermogend, maar ook een sociaal mens. Dat getuigt de mooie preekstoel welke hij in 1793 schonk en die nog steeds in de St. Petrus' Banden te bewonderen is. Ook werd de kerk door hem verrijkt met een communiebank (zie 'De Veenders en hun kerk', pag 45 en 58).

Problemen bij afwikkeling testament

Erfgenome Neeltje van Stijne, de dochter van Pieter Engelsz van Stijne, bakker aan de Oude Ade, en Jannetje Willemsdr Iperlaan, nicht van

Dieuwertje, was inmiddels overleden. Haar kinderen uit haar huwelijk met Klaas Albertsz Strijk (Hoogmade) hoorden maar niets van Van Abenes. Zij besloten op 2 maart 1781 om hem via het Hof van Holland in Den Haag te dwingen tot liquidatie van de boedel. Interessant hierbij is nog dat één van de procureurs aan wie daartoe volmacht gegeven werd Nicolaas Cornelis de Stoppelaar was. In die functie wordt hij in deze akte aangeduid als *Procureur bij den respectuelijken Hooven van Justitie en Notaris in 's-Gravenhage*. Of-schoon hij al vanaf 8 september 1772 eigenaar was van de Lage en Vrije Boekhorst, was hij nog niet officieel verleid met de goederen. Het proces dat hij dienaangaande voerde, werd pas op 4 juni 1783 in zijn voordeel beslecht.

In hun verzoekschrift eisten Albert, Jannetje, IJsbrand en de drie kinderen van hun overleden broer Jan Klaasz Strijk, mede namens de in Oude-Wetering onder Leimuiden wonende Pieter Bikbergen, dat Maarten van Abenes zal geven *staat en opening van derzelver nagelaten boedel en 't geen daar verder toebehoort. Voorts denzelven boedel met de meede erfgenaamen te helpen tot liquidatie te brengen en boedelscheiding te houden*.

Het middel bleek succes te hebben. Op 12 september 1781 werden de onroerende goederen in het openbaar verkocht en kon afwikkeling van het testament plaatsvinden.

Het huis met het torentje

Het in de inventaris genoemde bedrag van 6000 gulden bestond uit twee hypotheken. Eén ervan, groot 4100 gulden, was op 19 maart 1769 gevestigd op de helft van 'Het huys met het Toorentje' met 33 morgen land in de Veenderpolder, staande en gelegen onder Esselijkerwoude op de hoek van de Veen. Het zal niet toevallig zijn dat dit ook het jaar was waarop de geldlening aan de kerk van Oud-Ade/Rijpwetering beëindigd werd (zie hierna). Deze 4100 gulden leende Dieuwertje toen aan Jan van Wetering, ongetwijfeld een goede vriend. Dit laatste laat zich raden omdat het rentepercentage *tegens 2 gulden 15 stuivers sjaars.* (= 2 3/4 %) nogal vriendelijk klinkt, maar vooral omdat in de akte vermeld wordt dat deze lening vervangt een *obligatie onder de hand ten lasten van Jan van Wetering, per reste inhoudende 3000 gulden van datum 1 Juny 1748*. Achter een onderhandse lening vermoedt men toch in de regel een helpende hand. Via de belendingen is het niet zo moeilijk om de plaats te traceren waar we het huis met het torentje en het bijbehorende land moeten zoeken: aan de zuidzijde de Wijde Aa en aan de oostzijde het Paddegat ende daaraan de Vaart van Roelofaartjesveen.

Dit zal dus op de plaats geweest moeten zijn waar nu de boerderij van mevrouw van Leeuwen- van Wieringen staat, op de hoek van de Groenewoudsekade. Weliswaar nog steeds een opvallend gebouw, maar het genoemde torentje heeft, naar

het schijnt, de tand des tijds niet kunnen weerstaan. Op kaarten uit de 17^e eeuw wordt dit huis overigens steeds aangegeven als 'Couwenhorn'.

Cornelis Jansz van Wetering

Deze boerderij was al lange tijd familiebezit van de houtkopersfamilie Van Wetering.

Bij de boedelverdelingen van Jan en Pieter Lourisz van Wetering werd het bedrijf eigendom van Cornelis Jansz van Wetering en zijn nicht, het 'klopje' (geestelijke dochter) Dirkje Pietersdr van Wetering. (In 'De Alkmadders' van december 2005 werd een artikel gewijd aan de 'Teloorgang van het familiebedrijf van Louris Pietersz van Wetering'.) Het grootste gedeelte van de failliete boedel werd op 10 mei 1712 bij openbare veiling gekocht door genoemde neef Cornelis Jansz van Wetering.

Nog los van het vele land dat Cornelis bezat, blijkt zijn bedrijf het gehele zuidoende van de Oude Wetering te omvatten. Werpen we een blik op de verpondingenlijst van 1730-1733 dan strekte de houthandel zich uit over 13 voor de belasting genummerde gebouwen, namelijk over de nummers 133 t/m 147. Uiteraard worden de houthavens hierbij niet meegeteld. Het bedrijf werd aangeslagen voor vier huizen, een speelhuis, drie zaagmolens, vier houtloodsen en een schuur of spijkerhuis.

Over de getaxeerde huurwaarde van deze 13 panden moest een twaalfde deel worden afgedragen. Na het overlijden van Cornelis Jansz van Wetering verkoopt zoon Jan in 1744 de palsrokmolen 'De Pauw' en de achtkantige houtzaagmolen 'De Rietvink'. Deze laatste blijkt twee jaar later een ander bestemming te hebben gekregen: run- en verfmolen. Beide molens werden verkocht met het moleenaarshuis en loods.

Het huis met het Torentje werd voor de helft geërfd door Jan van Wetering en zijn zwager Hyronimus van Beurden. De definitieve boedelverdeling van de goederen van Cornelis Jansz van Wetering tussen Jan en zijn drie zusters werd in mei 1748 vastgelegd. Dit was ook het jaar dat Dieuwertje Lijklaas 3000 gulden leende aan Jan van Wetering. De ware reden waarom koopman Jan na de verkoop van bovengenoemde molens toch nog om geld verlegen zat, werd niet vermeld.

Nog interessant is te vermelden dat uit de boedel blijkt dat Cornelis van Wetering ook eigenaar was van de katholieke kerk van Rijsaterwoude, welk eigendom omschreven werd als *een huijsmanswoninge mitsgaders de pastoorshuijs en de kerk ende erven met de landerijen daaraan behorende, staande en gelegen te Rijsaterwoude in de Wasenaarse Polder*. De vier kinderen besluiten om dat in gemeenschappelijk bezit te houden en niet te verkopen vóór het overlijden van Maria Hoogtwout, weduwe en tweede vrouw van Cornelis van Wetering, ter voldoening van haar en haar zoon Pieter Bent. Het verklaart ook het feit waarom Jan van Wetering zijn kinderen in Rijsaterwoude liet dopen, terwijl de kinderen van zijn oom Pieter Lou-

risz, zowel in Amsterdam, Rotterdam als Alkemade, trouw bleven aan de oud-katholieke ('jansenistische') kerk.

Weldoenster voor de kerk in Roelofarendsveen

Volgens het bijschrift op het schilderij zou Debora Lyklas weldoenster zijn geweest voor de kerk in Roelofarendsveen. Dit is moeilijk na te gaan. Het archief is met de brand verloren gegaan. Zetten we alles even op een rijtje dan was Dieuwertje 25 jaar oud toen pastoor Hugo Gael Roelofarendsveen verliet en opgevolgd werd door Jacobus du Pré. Beiden behoorden tot de strenge geestelijken die de door Rome geëxcommuniceerde apostolisch vicaris Petrus Codde steunden. Haar weldaden voor de kerk van Roelofarendsveen moet zij dan ook onder deze twee pastoraten hebben gedaan. Intussen moet zij nauw betrokken zijn geweest bij de schermutselingen die in 1709 in Rijpwetering plaats vonden na het overlijden van pastoor Van der Lisse, temeer daar haar zuster naast de kapel woonde en mogelijk daar ook haar diensten aanbood. Tussen 1725 en 1735 is Dieuwertje verhuisd naar Rijpwetering. In die parochie heerste inmiddels een volstrekt ander geestelijk klimaat. De reden van die verhuizing zou in dat licht gezien kunnen worden.

Is zij daarna actief geworden in de parochie Oud-Ade/Rijpwetering?

Helaas werd een inventaris of openbare verkoop van haar goud, zilver en inboedel niet gevonden. Wel blijkt uit het kasboek van de parochie dat zij geld geleend heeft aan het kerkbestuur. Zij wordt hierbij meestal als Dievertje Lijklaas ingeschreven. Vanaf 1753 tot 1769 werd deze lening keurig door de kerkmeesters met 100 gulden per jaar afgelost. Dat het hier een schuld van het kerkbestuur betreft blijkt uit een aantekening in 1759: *met dievertje leijklas afgereekent tot den 1 Meij 1759, hout nog te goe 100 gulden* (lees: zij houdt nog tegoed). Legaten aan kerk- of armbestuur werden in bovengenoemde testamenten niet gedaan. Wel worden er verschillende

Zuidhoek 4
Vroeger al een opvallende woning en nog steeds een woning met een bijzondere vorm.

anonieme giften in het kasboek aangetroffen, maar dat zegt natuurlijk niet veel. Vanaf 1770 was Hermanus van Westerlo pastoor te Oud-Ade. Ook van hem hangt in de pastorie een geschilderd portret. Qua grootte komen beide schilderijen aardig overeen, maar of de penseelstreken door dezelfde meester zijn aangebracht valt te betwijfelen. Haar weldaden blijven nog enigszins in nevelen gehuld. Hopelijk komen we Dieuwertje nog een keertje in de boeken tegen.

OPEN DAG BIJ OUD ALKEMADE

Op zondag 29 juni houden we weer onze jaarlijkse open dag in het Historisch Centrum. Dit jaar sluiten wij tevens op deze datum de Thematentoonstelling "Geknipt en Gekiekt" af. Dit doen we onder andere met de mogelijkheid leerkrachten te ontmoeten van scholen uit Oud Ade, Oude Wetering en Rijpwetering.

Ook is er de mogelijkheid om een kijkje achter de schermen te nemen en eens te zien wat er allemaal gebeurt in het Historisch Centrum. Bent u geïnteresseerd en heeft u trek in een gratis kopje koffie of thee, dan heten we u van harte welkom in de Saskia van Uylenburghlaan 22 van 12.00 tot 17.00 uur.

Voorlopig blijft zij nog een opmerkelijke verschijning in de galerij van pastoors.

Bronnen:

Nationaal archief Den Haag: Oud Rechterlijk Archief Alkemade
Streekarchief Aphen aan den Rijn: Oud Recht. Archief Esselikerwoude

Gemeentearchief Leiden: Oud Notarieel archief
Parochie-archief Rijpwetering

BRADERIE IN OUDE WETERING

Op zaterdag **12 juli a.s.** wordt weer in de Veerstraat en de Kerkstraat de jaarlijkse braderie gehouden.

Oud Alkemade staat ook met een kraam op de markt en in de Gereformeerde kerk met een fototentoonstelling. Er zijn NIEUWE FOTO'S afgedrukt, dus er is weer heel wat te bekijken !!

Binnenkort in het Historisch Centrum van Oud Alkemade de nieuwe thematentoonstelling

BEN ICK VAN DUITSCHEN BLOET.

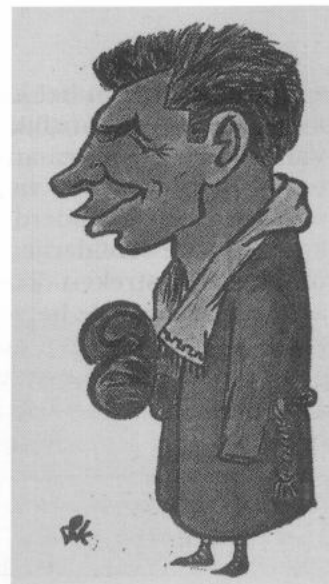
Een aantal Duitse families heeft vanaf ± 1700 in Alkemade gewoond en gewerkt. Met stamboomgegevens van o.a. de families **Bisschop, Ludlage, Meijer, Straathof, Rodewijk, van Ruiten, Wesselman, Melman, Stockman, Möllers, Schoo en Semp.** Ook de akten van indemniteit van deze en andere Duitse stamboomhouders worden tentoongesteld, alsmede diverse opstellingen over de beroepen die deze immigranten uitoefenden.

Als u uw familie nader wilt bestuderen (en wie heeft geen verwanten aus der Heimat) wordt u hierbij van harte uitgenodigd een kijkje te komen nemen in het Historisch Centrum vanaf september 2008 tot en met januari 2009.

Dit jaar worden weer Olympisch Spelen gehouden. Weinig inwoners weten dat in Alkemade iemand heeft gewoond, die tweemaal aan deze spelen heeft deelgenomen! Aan die deelnemer en oud-inwoner schenken we in dit artikel aandacht.

MOOS LINNEMANN

Geen bekende naam in Alkemade. En dan komt de bekende vraag: Van wie is hij er één? Moos heet officieel Nicolaas Linnemann. Hij is in 1931 in Amsterdam geboren, op het oude Teerplein. Zijn beroep is autosloper. Na zijn bokscarrière wordt hij bloemenverkoper, waarvoor hij een kraam heeft in Amsterdam. Hij koopt zijn bloemen op de veiling in Roelofarendsveen. Deze plaats trekt hem erg aan. Om van het lastige heen en weer rijden in de vroege ochtend af te zijn, besluit hij een nieuwe woning te kopen en met zijn gezin naar Roelofarendsveen te verhuizen. De woning wordt Anemonenstraat 5, die hij met zijn vrouw, zoon en dochter in 1968 betreft.

Tekening Dick Bruijnestein

Nico Linnemann kent bijna niemand, wel Moos Linnemann. Die naam kreeg hij op jonge leeftijd: *Toen ik drie jaar was, had ik een vernauwing in m'n geslachtsdeel. Wij naar dokter Cohen. En die zei: "Als boorzalf niet helpt zal ik hem moeten besnijden". "Oi, dan krijg ik een echte Moos", zei mijn vader. Sindsdien heet ik zo.*" Moos wilde daarna geen andere voornaam meer hebben. Alleen thuis heette hij nog Nico.

Het gezin Linnemann telde zeven kinderen. Pa zei altijd: *Ik heb twee kinderen en vijf dochters.* Hij kwam uit Duitsland en deed van alles om aan de kost te komen. Hij was melkboer, groenteman, metselaar en later had hij een autosloperij, een oud ijzerhandel en een café in de Haarlemmerstraat, de Prinsessebar. Dat was eigenlijk niets voor hem, want hij was de grootste klant.

Op een dag is Moos in de straat een beetje aan het stoeien met zijn vrienden. Plotseling gooit zijn vader een bokshandschoen uit het raam. Daar werd ook mee gestoeid.

Toen zijn broer Benny ging boksen moest Moos zijn tas dragen. *Ik mocht meetrainen.*

Moos wordt een liefhebber van boksen. Hij meldt zich in september 1946 bij 'ome Dick' Groothuis, die al veel goede boksers heeft gekweekt. Moos is nog te jong, maar hij liegt er een jaartje bij. Hij blijkt geen wonderkind en geen supertechnicus te zijn, maar Groothuis leert het vechtertje dat een bokser voortdurend in de aanval moet zijn en die aanval doorzetten zonder zichzelf een moment rust te gunnen. En Moos kan dat, want hij heeft een lange adem gekregen, dankzij intensieve en harde training. Hij kent maar één hobby en dat is boksen. Zijn bijnaam wordt *de locomotief*, maar er volgen nog meer bijnamen: *de bulldozer* en soms *de stoommachine*.

Het is maart 1948 en in de ring verschijnt een klein schriel kereltje, een jochie, haast een kind nog. Hij wint stormenderhand de harten van het publiek door de vurigheid, waarmee hij alle tegenstanders te lijf gaat. Volgens de reglementen

van de Nederlandse Boksbond moet je 16 jaar zijn om aan wedstrijden te kunnen deelnemen en velen twijfelen eraan of Moosje Linnemann, zo heet dit kleine vuistschermertje, werkelijk al zo oud is. Met zijn 58 kg schoon aan de haak komt hij uit in de vedergewichtklasse en is inderdaad 17 jaar. Zijn beroep is autosloper. Zijn manier van boksen en zijn constant in de aanval zijn blijkt voor de meeste tegenstanders een onoverkomelijk probleem te vormen. Zodra de eerste gongslag heeft geklonken, stuift Moos op zijn tegenstanders af en glipt de kleine baas onder de lange of korte armen door om als hij eenmaal 'aan de man' is gekomen, erop los te beuken. Een tegenstander vertelt na de wedstrijd: *Hij komt overal onderdoor en als hij aan je lijf zit, krijg je hem niet meer weg.*

Naar de Olympische Spelen van 1948 in Londen

De goede prestaties van Moos vallen zo op dat hij in 1948 wordt uitgezonden naar de Olympische Spelen in Londen. Jammer genoeg voor hem maakt hij dan juist een kortstondige inzinking door. Maar, is het wel een echte inzinking? Hij verkeert in minder goede lichamelijke conditie als gevolg van zijn indeling in de vedergewichtklasse, welke hij eigenlijk al ontgroeid is. Daardoor verliest hij de eerste de beste partij van een lichamelijk veel sterke Ier en misschien niet eens verdient, want deze tegenstander heeft twee officiële waarschuwingen gekregen.

De Rabbi van Londen, die de voornaam van Moos ziet, nodigt hem uit voor een feestje. Op de uitnodiging staat: *To Mr. Moshe Linnemann.* Maar Moos komt uit een gewoon katholiek gezin.

In de lichtgewichtklasse beginnen de successen terug te komen.

Op 1 maart 1949 staat hij in de A-klassefinale in Krasnapolsky te Amsterdam tegenover

IJsbrandy. Het volgende gedicht beschrijft hoe het eraan toe gaat:

*We zaten te kijken naar vele gevechten,
maar partij nummer 9 werd pas het echte.
Nu trad in de ring ons aller Moos,
de gevierde Mokumse boksvirtuoos.
Hij kreeg tenslotte nog met IJsbrandy te doen.
Die ontving bij de gong meteen een linkse zoen.
De knaap wist niet hoe hij het had.
Stond hier nu een kangoeroe of een tijgerkat?
De man zag geen kans een puntje te scoren.
Linnemann's vuisten flitsten om zijn oren.
En wist hij in de eerste ronde nog wat van verweer,
reeds in de tweede ronde deden zijn ogen al zeer.
Vanwaar al die rechtsen, die hoeken, die stoppers?
Die Moos zijn vuisten, dat zijn keienkloppers.
Ijssie zijn borst loosde menige zucht:
wat word ik benauwd, wie geeft mij wat lucht?
Want daarvan kreeg hij dit te kort.
Ja man, da's Moos, die op je ribben port.
En hoe zijn helper nu al seinde,
Ijssie dacht: "Hoe haal ik nog het einde?"
En Moos, die hamerde maar door.
Zo kwam hij dik op punten voor.
De zege kwam weldra in zicht.
Winnaar is Linnemann, kampioen lichtgewicht.
En als Ijssie het nog eens wil proberen,
dan zal ie eerst nog veel moeten leren.
Misschien zal hij het later nog eens beter doen,
maar dan is Moos allang Europees kampioen.*

Moos wordt wat zwaarder en komt in maart 1950 in het weltergewicht. Hij wint in dat jaar het kampioenschap in het District Noord-Holland en dat op 18-jarige leeftijd! De jonge bokser bewijst dat zijn stoten geen vegen meer zijn, maar wel degelijk grote kracht hebben.

Moos zoekt in een wedstrijd bij voorkeur de halve afstand. Dat ligt hem het beste omdat hij voor een welter nogal kort van stuk is. Linnemann pleegt, als het even kan, dwars door de aanval van een tegenstander heen te breken, zelfs al moet hij daarvoor stoten incasseren. Dat is natuurlijk niet de goede manier. Toen hij als vedergewicht bokste, was het misschien niet zo erg om veel te 'nemen', maar in het weltergewicht wordt al hard geslagen en dan is het oppassen voor Moos.

Trainer Dick Groothuis had het tijdens een wedstrijd gelijk in de gaten. Daarom seinde hij al tijdens de wedstrijden: *houdt je armen voor je gezicht*. Er valt dus nog iets te verbeteren voordat Moos de beroepssport in kan. Hij is nu op de goede weg: leeft gezond en serieus, rookt niet en drinkt niet.

Wedstrijden in het buitenland

In december 1950 mag een Nederlands team van amateurs een tournee maken door Zweden. Moos Linnemann met nog vijf bokkers vertrekken op 9 december. Pas om 5 uur 's morgens op 10 december komt hij in Lundsvall aan, zo moe, dat hij zelfs geen trek heeft in eten. Na een warm bad en

slapen in één van Zwedens beste hotels moet hij dezelfde middag om 4 uur zijn eerste wedstrijd-boksen. Hij wint door k.o. (knock out). Ook de tweede wedstrijd wint hij door k.o., evenals de derde wedstrijd, maar die tegenstander had al veel k.o.'s op zijn naam. Vóór de wedstrijd had hij al rond gebazuind dat hij dat Hollandse ventje met zijn 'babyface' in de 1^e ronde eruit zou slaan, maar het pakt anders uit: Moos slaat hem tweemaal tegen de planken en toen was het gebeurd. Moos krijgt een ovatie van het publiek.

De wedstrijden voor het Nederlandse kampioenschap in 1951 lopen voor Moos niet goed af. In Rotterdam loopt hij tijdens een wedstrijd een kaakfractuur op. Er zijn twee lezingen over de oorzaak. De eerste is dat hij door een stoot van Borgo in de eerste ronde de fractuur oploopt, de tweede luidt dat Moos na zijn partij op weg naar de kleedkamer gestoeid heeft met zijn kornuiten en dat hij daarbij op ongelukkige wijze is gevallen. Een geraadpleegde arts neemt de tweede lezing voor waar aan, omdat hij het uitsluit dat Moos na het gebeurde in de eerste ronde nog drie ronden heeft kunnen boksen. Het boksseizoen is voor Moos wel voorbij. Pas na negen maanden wordt Moos genezen verklaard. De pers heeft hem al afgeschreven. Hij komt terug en hoe!

Olympische Spelen in 1952

Moos doet in 1952 met de Olympische Spelen in Helsinki mee. Nu in het 'weltergewicht tot 67 kilogram'. In het herdenkingsboek van de spelen wordt Moos afgeschilderd als een merkwaardige figuur. Precies een jongen, die de juiste mentaliteit voor de Olympische Spelen heeft. Een jongen die zich niet ontziet, die overal dwars doorheen loopt, die vecht en vecht en er helemaal niet van opkijkt, wanneer hij zelf drie of tien stoten moet incasseren. Die tactiek heeft in de afgelopen jaren tot grote triomfen voor Linnemann geleid. Bij de vorige spelen te Londen had hij nog niet de lichamelijke kracht om zich ten volle te kunnen ontplooiën; in Helsinki was hij misschien net iets over zijn hoogtepunt heen.

Toch is Moos eenmaal de held van de avond geweest. Hij is erin geslaagd om de Messuhalli, waar toen een vijfduizend mensen waren, op z'n kop te zetten. Dat was in de partij in de tweede ronde tegen de Iranes Issabeg. Een vreemd heerschap, uitgedost in een hard paars broekje en daarboven een knal-groen tricot. Hij had bakkebaarden en een kaal wordend kruintje. Van boksen wist hij niet meer dan dat je hard moet kunnen slaan om een tegenstander te kunnen vellen. En hard slaan kon hij, dat ondervond Moos al onmiddellijk. Die volgde weer de oude tactiek, maar dat scheen hem nu

fataal te worden, want al onmiddellijk ging hij neer. Op het canvas geknield keek hij van onder zijn steile kuifje rustig en heel ontdaan naar zijn hoek, wachtend op het sein van zijn trainer om overeind te komen. Dat gebeurde driemaal achter elkaar en niemand in de zaal had nog enige interesse voor deze partij, omdat die Nederlander toch wel zou verliezen.

Moos dacht zo niet. Hij had de moed en de hardheid om in de tweede ronde door te gaan en niet weg te kruipen. Hij verhoogde het tempo, gaf Issabeg geen trefkans meer, maar trof hem telkens weer met van die venijnige stoten, die hem zo eigen zijn. Het publiek klapte welwillend na deze ronde. Daarna ging men Moos aanmoedigen; men begreep en waardeerde het moreel van die knaap. Hij danste om de logge Iranes heen en sloeg hem van de ene hoek van de ring naar de andere; men kreeg zelfs medelijden met Issabeg. Moos won de partij op punten.

Helaas waren zijn krachtsinspanningen te groot geweest. De volgende dag was hij ziek, kon niet eten en de dokter moest er aan te pas komen. 's Avonds stond hij slapjes in de ring tegen de Duitser Heidemann. Geen grote bokser, waarvan Moos onder normale omstandigheden moest kunnen winnen. Nu bleek dat ook hij, ondanks zijn hardheid, vechtlust en prachtige mentaliteit, niet tegen de zware vermoeyenissen van het Olympisch boksen bestand was. In de eerste ronde ging hij weer driemaal voor acht tellen neer, maar was nu niet in staat om in de tweede ronde te herstellen. Dat herstel kwam pas in de derde ronde en toen was het te laat; hij verloor op punten en was uitgeschakeld. (Heidemann ging met een bronzen medaille naar huis.)

Eind november 1952 zit Moos in militaire dienst: kanonnier R.B.K. van de 1^e kaderbatterij zware Lua te Ede. Het blad *Sport en Sportwereld* plaatst in die maand een foto van een sportman in militaire parade-uniform. De lezers mogen opgeven wie het is. Dat was natuurlijk Moos Linnemann, anders zouden we er hier geen melding van doen. Maar wat reageren veel lezers leuk. Enkele reacties:

In de roos! Moos ;

Geen twijfel an, Moos Linnemann.

Een wachtmeester schrijft:

Bij mij als rekrut binnengekomen.

'k Wist niet dat hij zo hoog was opgeklommen.

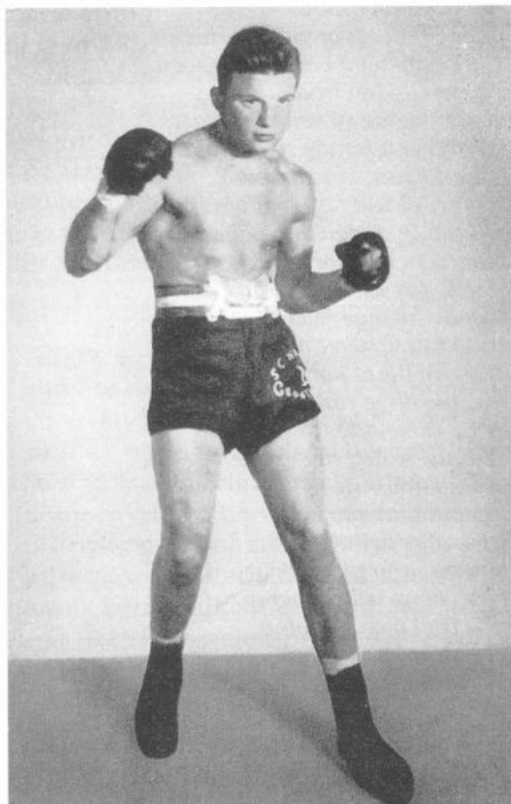
Linnemann als een Paleiswacht.

Dat had ik nooit gedacht.

Beroepsbokser

Na zijn militaire dienstitijd pakt Moos in het burgerleven zijn bokscarrière weer op. In zijn partij tegen de Belg Gérard B  noit bewijst hij hoe hard hij kan meppen. In de 2e ronde zendt

Moos hem met een flitsende linkse hoek op de kaak voor meer dan tien tellen naar het canvas. Krimp  nd van pijn strompelt B  noit naar zijn hoek, waar de ringsarts vaststelt dat zijn kaak is gebroken.

Moos Linnemann als bokser in het weltergewicht deelnemer aan de Olympische Spelen van 1952.
Foto-archief J.W. Kret

Moos Linnemann blijft maar winnen. In seizoen 1953/1954 wordt hij kampioen zwaarweltergewicht senior van de afdeling Noord-Holland in de A-klasse.

In seizoen 1955/1956 maakt hij de overstap naar de beroepssport en staat meteen onder de naam Nick Moos in de krant. Ook dan is hij succesvol. Bij internationale bokswedstrijden in Krasnapolski te Amsterdam treedt hij meestal in de hoofdpartij aan. Zo ook op 23 februari 1956. Dan staat een gevecht tegen Sigi Jaryck op het programma. Ook deze wedstrijd is maar van korte duur. Een stootwisseling in de 2^e ronde be  indigt de partij. Huil  nd zit de Fransman op de grond met zijn linkerooglid knipperend om de tranen van teleurstelling weg te krijgen; met zijn rechterooglid k  n hij niet eens knipperen, want het zat volkomen dicht en zwol ontstellend op.

Bokser af.

Moos is maar twee seizoenen beroepsbokser geweest. Hij: *'t Valt me bitter tegen. Van een recette van 3.000 gulden houd ik slechts 900 gulden over. Niet veel als je verloofd bent en trouwplannen hebt. Op een middag mocht ik een oom van me helpen met het verkopen van*

bloemen. Wat ik toen in de paar uurtjes overhield, niet te geloven ik dacht, daar hoef ik geen touwtje voor te springen en verder als een soort kasplantje te leven. Komt er natuurlijk nog bij dat ik erg van bloemen houd. Ik vond het heerlijk als ik na een overwinning in de bloemetjes werd gezet.

Moos gaat de bloemenhandel in. In 1960 verkoopt hij in een bloemenstal op de hoek van het Hoofddorpplein en de Leimuidenstraat de bloemen die hij in Roelofarendsveen koopt. Totaal geen onwennigheid bij hem te vinden. Iemand, zo verklaart hij, die een serieuze bokstraining heeft gehad, heeft juist alles mee om met bloemen om te gaan. Een bokser is namelijk een zeer gedisciplineerd en gevoelig mens. Natuurlijk heeft ie grote en sterke handen, maar die zijn, zogezegd, bezaaid met voelhoortjes. Bij het boksen moet je ook omzichtig te werk gaan en met een teer dingetje als bloemen is dat ook zo. Een bosje fresia's pak je heel zachtjes uit de emmer, maar een tak gladiolen moet je er met iets vastere hand uithalen.

Moos is door zijn stalletje nog spraakzamer geworden dan hij al was. Een bos bloemen bij hem kopen is altijd gezellig, want hij weet er heel wat bij te vertellen. Een bekend verhaal is dat hij zich eigenlijk een heel gevoelig mens vindt, want zegt hij: Als je bedenkt hoeveel tijd een kweker met zijn achterste in de hoogte moet staan om een anjertje op mijn kar te krijgen, dan verkoop je ze met des te meer liefde.

Terug naar Amsterdam

Moos Linnemann verhuisde in 1987 naar zijn geboortestad: Amsterdam. Een herseninfarct heeft hem kortgeleden getroffen, maar hij woont nog zelfstandig in zijn huis en wordt liefdevol opgevangen door een in een in de buurt wonende mantelzorgster en verblijft enkele dagen per week in een dagopvang.

Bronnen:
Olympische Spelen 1952, Jan Koome
Kranten- en tijdschriftenverslagen

Moos in zijn bloemenstal achter zijn assistent en buurman Niek van der Meer
Foto: familie van der Meer

Moos Linnemann met zijn gehaalde medailles, afgebeeld in het Parool van 18 maart 2006. Gedeelte van een foto van Peter Elenbaas.

De tentoonstelling

GEKNIPT EN GEKIEKT

wordt, zoals we verwachtten, goed bezocht. De honderden klassenfoto's, afkomstig van alle scholen in de gemeente Alkemade, leveren leuke reacties op en zelfs vreugdekreten bij een herkenning van iemand die op de foto nog zo jong was. En wie op een zondag een oud-leraar tegen het lijf loopt, is helemaal verrast. Wacht niet te lang, want de tentoonstelling is er tot en met 29 juni!

SCHENKINGEN

De Stichting Oud Alkemade mocht het volgende in ontvangst nemen:

Houten schaatsenslijphouders, holle blokschaaf, spiraalboren voor hout, ijsbijl, knierbeitel, breekwijzers, blikshaar, unster, spijker-trekker, boor voor bargroedegaten Kees Jansen

Kerkboeken en Mariaplaatjes mevr. R. Koot

Bonenmolen en freemtang rijwielhersteller Cees Idelenburg

Petroleum kook-verwarmingskachel ?

Net voor baggerbeugel, varkenshaarschraper, veedrijvers 3-delig, overlooppijp voor in gootsteenbak H. Disseldorp

Weckpotten mevr. Van Schie

Op school gemaakt schortje mevr. A. Dongelmans

Telefooncentrale uit 1925 N. van Leeuwen

Kolenkachel Etna H. van Egmond

Kleine handkoffiemolen mevr. Th. van Loon

Vitrinekast H. Schouten

Doosje+dop (koper), kralen tasje, luciferhouder. . mevr. I. Mooijekind

Dia's wereldoriëntatie, schoolkampen, -reisjes de Roelevaer

3 trommels/blikken mevr. R. Bakker-de Jong

3 paar houten schaatsen mevr. A. Hoek-Loos

Spinnewiel; verfrander G. Bakker

Six van en in Hillegom

In 2008 wordt in Hillegom het Sixjaar groots gevierd met verschillende evenementen. Ook de Stichting Vrienden van Oud Hillegom organiseert hierbij verschillende evenementen gedurende het komende jaar waarin een hommage gegeven wordt aan de familie Six van Hillegom die gedurende de afgelopen 350 jaar veel voor Hillegom heeft betekend.

Waarom Sixjaar?

Om het jaar organiseert de Stichting Vrienden van Oud Hillegom, in samenwerking met het Comité Open Monumentendag Hillegom, een succesvolle Open Monumentendag. Om bezoekers te blijven trekken is elke keer een ander thema gezocht waarmee de dag ingericht kan worden. In 2006 is bij de Stichting Vrienden van Oud Hillegom het idee geboren om de Open Monumentendagen in 2008 het thema "Six van/en/in Hillegom" mee te geven.

Evenementen

Gedurende het gehele jaar zullen in het kader van het Sixjaar evenementen worden georganiseerd. Dit varieert van een poëzie-festival, concerten, Sixwandelingen, tentoonstellingen tot fiets-tochten en nog vele andere activiteiten. Meer informatie en het programma van het Sixjaar kunt u vinden op www.sixjaar.nl.

Bidprentjes

Onder de katholieke bevolking bestaat van oudsher de gewoonte om bij een sterfgeval ter nagedachtenis van de overledene een zogenaamd gedachtenis- of bidprentje te laten drukken. Hierop staan de geboorte- en sterfdatum alsmede een korte beschrijving van het leven van die persoon. In het archief van de Stichting Oud Alkemade bevinden zich inmiddels enkele duizenden bidprentjes uit Alkemade en directe omgeving. Deze zijn voor belangstellenden vrij in te zien. Voor mensen die met genealogisch onderzoek bezig zijn kan dit een welkome bron van aanvullingen betekenen. De prentjes kunnen gekopieerd worden.

Daarnaast is de Stichting Oud Alkemade in bezit van "dubbele" bidprentjes.

Deze zijn voor geïnteresseerden (bijvoorbeeld verzamelaars) te koop. De prijs bedraagt 25 eurocent per stuk en vijf stuks voor één euro. De opbrengst hiervan komt ten goede aan de klimaatbeheersing in het archief van de Stichting Oud Alkemade. Heeft u nog ergens oude bidprentjes liggen en wilt u ze kwijt? De Stichting Oud Alkemade is er heel blij mee. Als u ze niet kwijt wilt, kunt u ze ook in het Historisch Centrum laten kopiëren en de originelen weer mee naar huis nemen.

EEN RONDLEIDING DOOR ALKEMADE

Het derde deel van het rondje Alkemade met historische informatie

*Correctie op de voorgaande wandeling door de Veenderpolder:
In de slotregel van de voorgaande beschrijving staat geschreven dat het vervolg van de wandeling ons direct via de Poeldijk in Nieuwe Wetering zal doen belanden, dit is echter niet de bedoeling. Eerst hebben wij nog het dorp Rijpwetering voor de boeg en daar zijn we niet zo snel doorheen, zoals u zult merken.*

Nadat wij aan het einde van het tweede deel van deze wandeling een rustpauze hebben genomen nabij Veenderdijk nr. 1, het woonhuis van de vroegere sluiswachters, vervolgen wij onze wandelroute door en langs Rijpwetering. Rijpwetering is een dorp met veel gezichten, in mijn beleving de parel van de gemeente Alkemade, ondanks het feit dat de infrastructuur ook hier de lintbebouwing niet onberoerd heeft gelaten. Gelukkig heeft het dorp ondanks de laatste aantastingen zijn karakteristieke uitstraling als agrarisch dorp behouden.

Cultureel erfgoed

In tegenstelling tot de twee voorafgaande wandelingen gaan wij er dit keer een monumentale wandeling van maken. Daar is hier immers alle reden voor.

Rijpwetering is meer dan alleen maar water en weiland. Het heeft op monumentaal gebied veel te bieden, er staan niet minder dan dertien Rijksmonumenten in dit dorp, waarvan wij er zes passeren op onze wandeling. Daarnaast telt Rijpwetering nog veertien gemeentelijke monumenten, waarvan wij er tien tegenkomen. Tot slot is het vermelden waard dat de Stichting Oud Alkemade tot nu toe viermaal de Oud Alkemade prijs heeft toegekend aan een pand binnen Rijpwetering. Deze prijs wordt uitgereikt aan eigenaren die een gebouw met een historische achtergrond op eigen initiatief en uit eigen middelen geheel of gedeeltelijk hebben gerestaureerd. Kortom, er is een schat aan cultureel erfgoed te zien. We zullen er u tijdens deze wandeling geregeld op attenderen.

Wij gaan stappen

Wij bevinden ons nabij de Zwanenbrug, hier links van ons. Een eerste brug hier ter plekke staat genoteerd in het jaar 1900. C. Prins, sluiswachter van de gedempte sluis achter ons, wordt ingaande juli 1900 voor f 100,- gulden 's jaars als brugophaler benoemd. De aanleg van de eerste rijweg tussen Hoogmade en Rijpwetering is hiermee voltooid en afgerond.

De oversteek van Rijpwetering naar Hoogmade voor kerkgangers van Esselikerwoude (Woubrugge) en de zuidelijke bewoners van Rijpwetering geschiedde tot 1537 per vaartuig.

In dat jaar werd, ter hoogte van de H.S.L. en de Rijksweg A4 nu, een eerste kwakelbrug neergelegd in aansluiting op een kerkpad door de Blauwepolder richting Hoogmade.

“Zwanenhoeve” – Zuidweg 20

De naam Zwanenbrug zal ongetwijfeld zijn afgeleid van de “Zwanenhoeve” rechts naast de brug. De naam van deze hoeve zal op zijn beurt weer te maken hebben met een Louwrens Zwanenburg, de eigenaar en gebruiker van deze uit rond 1800 daterende boerderij. Hoewel de boerderij in de loop der jaren al het één en ander aan schoonheid heeft verloren is deze “bouwmanswoning” zoals deze typen in vroeger jaren werden aangeduid, op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst. Gelet op het metselwerk van de gevels waar rode baksteen in kruisverband is aangebracht en gele baksteen als decoratie is verwerkt in de getoogde strekken boven de vensters, deuren en in de zogenaamde spekbanden is de keuze wel juist geweest.

Hoeve “De Wetering” – Zuidweg 57

Iets verderop passeren wij rechts van ons hoeve “De Wetering”, het eerste rijksmonument op ons pad. Een steen in de voorgevel met een heel apart opschrift vertelt ons dat “Arie Schakenbos A.zoon Een en Een Half Jaar Ouyd” op 18 maart 1811 de eerste steen heeft gelegd.

Rijksweg A4 en HSL

We kunnen er letterlijk en figuurlijk niet omheen, maar er wel onderdoor en dat doen we dan ook om de wandeling te vervolgen. Ik doel op de zogenaamde “kunstwerken” uit deze tijd die zijn aangelegd voor de de Rijksweg A4 en de Hoge Snelheidslijn. Na tien jaar onderzoek, inspraak en overleg met de burgerij, gemeentes en provincies nam het kabinet in mei 1996 het besluit tot aan-

Restanten van de sluis: een electrisch ge-maaltje geplaatst op de resten van de sluis, waarmee het waterpeil van de woone-ven op peil wordt gehouden.
Foto: Stichting Oud Alkemade

leg van een geheel nieuwe spoorlijn die volgens een tijdschema uit 1994 in 2005 gereed moest zijn.

Ondanks de protesten (met de burgervader voorop) en de kreten vanuit de bevolking: **"Hier geen HSL!"** worden we hier geconfronteerd met de meest moderne architectuur van overbruggingen dwars door en over Rijkswetering. En eerlijk is eerlijk, ondanks alles kan men ook voor deze bouwwerken met al zijn ups en downs bewondering hebben.

Maar wij gaan toch op zoek naar de oude re bebouwing die meer uitstraalt van het agrarische verleden van Rijkswetering.

Wat ons direct opvalt, wanneer we de onderdoorgang achter ons laten (wij lopen immers in het zomerseizoen), is het aantal loofbomen links en rechts van ons, waarachter maar al te vaak de bebouwing schuil gaat. Bomen van diverse soorten in verschillende hoogten en kleuren. Deze zullen onze aandacht blijven trekken als we langs deze wetering lopen, evenals de waterlelies die vechten om een plekje in het heldere water. Daarnaast zijn er langs de waterkant nog tal van andere waterminnende planten te bewonderen, zoals het wilgenroosje, lisdodden, zwanenbloem, watermunt, bitterzoet en kattenstaart. De daarbij veelal authentieke ophaalbruggen maken het plaatje tijdens de wandeling compleet.

Zuidweg 53

Rechts van ons trekt de boerenwoning op nummer 53 de aandacht. Het is een gemeentelijk monument van het traditionele Zuid Hollandse type, gebouwd in de 19^e eeuw van rode baksteen met een zwartgepleisterde spatrand op maai-veldhoogte. De bovendorpels van de vensters zijn heel apart decoratief gesneden. Ook het zogenaamde "engelenraam" op de eerste verdieping, het blindvenster en het gebruik van oranje-gele en zwarte bakstenen in de voorgevel maken deze woning terecht tot een beschermd object.

Zuidweg 8-8a

Voordat wij de Zuidweg verlaten passeren wij links van ons de laatste boerenwoning. Deze fraai gerestaureerde woning uit de laat 16^e, begin 17^e eeuw komt niet voor op een monumentenlijst. Dat heeft de Stichting Oud Alkemade er niet van weerhouden om in 1994 aan deze fraai gerestaureerde panden de Oud Alkemadeprijs toe te kennen. Bewoners en eigenaars hebben deze boerderijwoning uit eigen middelen zonder enige subsidie gerenoveerd, waarbij het oorspronkelijke karakter grotendeels bewaard is gebleven. We verlaten de Zuidweg en betreden de Pastoor van der Plaatstraat.

Spoorwegviaduct

De overgang tussen Zuidweg en Pastoor van der Plaatstraat kan niet duidelijker worden gemarkeerd dan door een oude overbrugging

van de weg en de wetering uit de jaren 1937-1938 met een onderdoorgang van 2.40 m. hoogte. Eenmaal eronderdoor bevinden wij ons op de Pastoor van der Plaatstraat.

Wij passeren hier even zo goed toch een lokatie in de lintbebouwing met een stukje geschiedenis.

In 1912 reed hier de eerste stoomtrein met een snelheid van 30 kilometer per uur via een draaispoorbrug over de wetering van Haarlem naar Leiden en omgekeerd.

Hoewel de naam "De Hollandsche Electriche Spoorwegmaatschappij" anders doet vermoeden, is het altijd bij een stoomtrein gebleven en niet voor lang.

Na 23 jaar exploitatietekorten reed op oudejaarsdag 1935 de laatste personentrein over deze lijn.

In tegenstelling tot enkele andere locaties is hier niets meer wat er nog herinnert aan deze periode. De spoorbaan is hier als provinciale weg (N 445) verhoogd aangelegd, waarbij het stationsgebouw en de spoorbrug direct het veld moesten ruimen. Het bijbehorende "spoorhuis" verdween pas in 1989 uit het zicht.

Pastoor van der Plaatstraat

Wanneer we de tunnel achter ons laten worden we opnieuw geconfronteerd met een mooi stukje wetering. De beschoeiing is hier schijnbaar zo geconstrueerd dat voor eens en voor altijd geen onderhoud meer nodig is. Ook hier zien we een rijke bomen- en plantengroei waartussen karakteristieke boerderijen schuilgaan. Maar zoals eerder gezegd, we zijn hier bezig met een monumentale wandeling dus we gaan weer uitzien naar bouwwerken die een waardevolle bijdrage leveren aan het dorpsgezicht.

Al snel passeren we rechts van ons nummer 117, een boerenwoning met een schilddak, bedekt met gesmoorde oud-hollandse dakpannen uit 1860. Mede door de geprofileerde kroonlijsten op consoles, een dakkapel met fraaie kroonlijst en de originele schuifvensters kreeg deze woning een plaats op de gemeentelijke monumentenlijst.

Station Rijp-wetering
Foto: Stichting Oud Alkemade

Antonius van der Plaet

De Pastoor van der Plaatstraat is vernoemd naar Antonius van der Plaet, een rooms katholieke priester die sinds het jaar 1630 het katholicisme binnen Alkemade gestalte heeft gegeven.

We wandelen verder over deze straat. De overkant van de wetering blijft ondertussen met een wisseling van in het water weerspiegelende boom- en struikpartijen een ondersteunend element in het dorpsbeeld.

Blauwe- en Akkerslootpolder

Tegenover huisnummer 101, rechts van ons, krijgen we links een ruim uitzicht over de zogenaamde Blauwepolder en de Akkersloot richting Oud Ade.

Halverwege de genoemde sloot staat op de dijk van de Akkerslootpolder de gelijknamige poldermolen te stralen in de zon. Deze molen is in 1792-1793 door molenmaker Frits Timmer uit Oude Wetering gebouwd tijdens het uitvenen van deze polder.

De schaatser in het water

Gedurende deze wandeling hebben we niet alleen oog voor monumentale boerderijen maar ook beeldende kunstwerken hebben onze aandacht. Links op de hoek van de Blauwepolder en de Akkersloot staat een fraai kunstwerk in het water van de wetering opgesteld. Het kunstwerk spreekt voor zich. Menig voorbijganger herkent bij het zien hiervan zichzelf in zijn kinderjaren, toen je met behulp van een stoel uit de huiskamer of keuken het schaatsenrijden onder de knie probeerde te krijgen. Het beeldje is in opdracht van de plaatselijke ijsclub vervaardigd door het echtpaar Van der Velden uit Lisse. Met de viering van het honderdjarig bestaan van de ijsclub in 2001 werden de kosten die hier aan verbonden waren ruimschoots bijeengebracht door de sponsors en de burgerij. Met dit kunstwerk is het overschot aan liquide middelen aan de bewoners van Rijkswetering teruggegeven. Ere die ere toekomt, zowel het bestuur van de ijsvereniging als de makers van het kunstwerk hebben hiermee veel eer mee ingelegd.

Nooit Gedacht

Na even te hebben stilgestaan tegenover de Akkersloot vervolgen wij onze weg, maar met kleine passen want er is nog zo veel dat onze aandacht verdient. Ook de bomenpartij op de rechterhoek van de Akkersloot past helemaal in het plaatje.

Iets verder, eveneens aan de overkant, met huisnummer 30, zien wij een van oorsprong boerenwoning. "Nooit Gedacht" zo staat duidelijk in de voorgevel vermeld. Inmiddels een naamgeving met een dubbele achtergrond, als wel eerst voor de stichter van de woning in

1850 als voor de huidige eigenaar. Zonder diep in te gaan op alle gebeurtenissen aangaande deze woning toch nog even het volgende. De woning is, nadat hij in eigendom kwam van de huidige bewoners, geheel gesloopt en de vrijkomende stenen werden stuk voor stuk afgebikt. Met gebruik van deze stenen en overige bruikbare materialen van het oude huis werd de woning in zijn oorspronkelijke stijl weer opgebouwd. Let u eens extra op de mooie voorgevel! De Stichting Oud Alkemade heeft in 1998 aan dit pand de "Oud Alkemade Prijs" toegekend.

Rijksmonument in het groen

Het is al eerder gezegd: simpele woonhuizen hebben wel vaker het veld moeten ruimen voor meer comfortabele woningen, maar cultureel erfgoed uit de 17^e en 18^e eeuw is hier in Rijkswetering ruim bewaard gebleven. Zo staat rechts van ons met huisnummer 79 een boerderij uit het begin van de 17^e eeuw. Een bouwmanswoning die door de jaren heen nog geheel authentiek is gebleven, zowel intern als extern. Daarom is deze woning volkomen terecht ook op de rijksmonumentenlijst geplaatst. Jammer echter dat het groen (de klimop) het monument nu heeft overwoekerd.

Tegenover deze boerderij aan de overkant van de wetering is er even ruimte voor een uitzicht in de Akkerslootpolder. Opmerkelijk is het duidelijk lager gelegen polderland (maaiaveld) ten opzichte van de eerder gepasseerde Blauwepolder. Dit is overigens niet zo verwonderlijk, als men bedenkt dat in tegenstelling tot de Blauwepolder, de Akkerslootpolder in de periode 1791-1816 is uitgeveend ten behoeve van de toen zo nodige turf als brandstof.

Pastoor
van der
Plaatstraat
79
Foto:
Stichting
Oud
Alkemade

Pastoor van der Plaatstraat 117

Pastoor van der Plaatstraat 31

Pastoor van der Plaatstraat 26

Pastoor van der Plaatstraat 28

Hoewe "Vrededaal"

Een weinig verder staat aan de overkant van het water de hoeve "Vrededaal", gemeentelijk monument en blikvanger tegelijk. Zonder alle details te melden die een monument kan worden toegeschreven zoals dit gemeentelijk monument uit 1875, hebben we hier te maken met een traditioneel Zuid Hollands type, geflankeerd met twee monumentale kastanjabomen. Een waardevol pand als herinnering aan een agrarisch verleden.

Broodbakkerij

Zoals eerder gezegd, we lopen niet in gestrekte draf over de Pastoor van der Plaatstraat, we zoeken naar de krenten in de pap. Bijna schuin tegenover de hoeve "Vrededaal" staat een gemeentelijk monument op nummer 31. Een woning met een opvallend decoratieve voorgevel, een monument dat iets meer omschrijving verdient. De voorgevel van deze voormalige boerderij annex broodbakkerij met winkel van 1870-1975, heeft een symmetrisch afgeknotte tuitgevel met hoekpilasters. In de hoekpilasters is kunststeen toegepast, opgebouwd uit rustica-blokken met diamantkop. De hoekpilasters en de deklijst van de voorgevel worden bekroond door vier gegoten ornamenten.

Het geschilderde pleisterwerk met versiering toegepast in twee driehoekige spaarvelden aan weerszijde van de vensters op de bovenverdieping maakt het pand al met al heel bijzonder. Ook de zesruits- en de keldervensters met tralies doen sterk denken aan het genoemde bouwjaar. Dat in het pand de complete bakovens van de laatste dorpsbakker nog aanwezig zijn is het vermelden hierbij ook nog zeker waard.

"d' Oude Pastorije"

Hoog opgroeiende bomen, die in de zomermaanden voor een schitterende kleurschakering zorgen, trekken een scheiding tussen hoeve "Vrededaal" en het volgende rijksmonument "de Oude Pastorije". De naamgeving spreekt voor zich: tot ongeveer 1847 was hier het onderkomen van de heren geestelijken te Rijpwetering.

In de tuin achter deze monumentale woning zijn zonder veel moeite de funderingen van de eerste rooms katholieke kerk uit 1677 terug te vinden.

Het monument heeft in 1989 de Oud Alkemade prijs toegekend gekregen op grond van particulier initiatief om de in verregaande staat van verval geraakte woning weer een nieuw leven in te blazen.

De nieuwe pastorie en de kerk

Wij lopen door en worden rechts geconfronteerd met cultureel erfgoed uit het rijke roomse leven van midden 19e eeuw. De r.k. pastorie is een gemeentelijk monument dat in 1846 is gebouwd door meestertimmerman Jan Melman uit Oud Ade.

De Onze Lieve Vrouwe Geboorte kerk is een blijvend rijksmonument, zo stelde het actie-comité Kerkbehoud Rijpwetering in het jaar 2000. Voor alle parochianen van Rijpwetering was dit het jaar der waarheid, het jaar dat hun kerkgebouw uit 1860 na een ingrijpende restauratie opnieuw werd ingezegend. De kerk is in neo-gotische stijl gebouwd door Theo Molkenboer, een zeer productieve kerkelijke architect uit de 19^e eeuw. Vanuit de omgeving zal de kerktoeren nog tot in lengte van jaren als richtingwijzer in brede zin en tevens als middelpunt van het dorp te zien zijn. Het einde van de Pastoor van der Plaatstraat komt in zicht, toch, zoals beloofd, elk monument, rijks- of gemeentelijk, wij gaan er niet aan voorbij zonder er u weer op attent gemaakt te hebben.

Persoonlijke meningen ten aanzien van geselecteerde objecten kunnen verschillen; de één legt de betekenis van een pand en het belang ervan anders uit dan de ander. En dat mag ook. Nu wij diverse monumenten gepasseerd zijn, rijst wellicht de vraag: Wanneer komt een object in aanmerking om als monument te worden aangemerkt?

De werkwijze in deze is gebaseerd op een algemeen aanvaard waarderingssysteem, waarbij wordt uitgegaan van onder andere cultuurhistorische en architectonische aspecten, technische staat en situering.

Met dit gegeven wijs ik u op het dubbele woonhuis tegenover de kerk. Al worden de woningen met nummers 8 en 10 als een verzwakt voorbeeld van dorpswoningen aangemerkt, toch worden zij als gemeentemonument gekwalificeerd. De tweelaagse gevel, afgesloten met een borstwering in de vorm van een balustrade en twee voor

ingangen met rondboogportieken heeft een opvallende architectuur uit 1910.

Pastoor van der Plaatstraat 8 en 10
Foto: Stichting Oud Alkemade

Wielersport

Nu wij ons niet verplaatsen per auto of fiets, voermiddelen die doorgaans weinig tijd bieden om echt op alles te letten wat ons pad kruist, wijs ik u naar de overkant vlak naast de brug. Daar staat een bronzen sculptuur enigszins verdukt opgesteld, voorstellende de meest sportieve man aller tijden van Rijpwetering. Een bronswerk dat overduidelijk Joop Zoetemelk uitbeeldt als overwinnaar. Joop, een wielersport, wordt door kenners omschreven als een fietsend fenomeen. Na 16 maal de Tour de France gereden te hebben met als hoogtepunten rondewinnaar in 1980 en wereldkampioen in 1985, stopte hij in 1987 met de wielersport. Een dorpsgenoot om trots op de zijn.

Koppoellaan

Aangekomen bij de beweegbare brug richting Oud Ade zijn we op de Koppoellaan aangeland. De brug, gebouwd in 2002, heeft hier sinds een eerste overbrugging met de aanleg van de eerste rijweg Leiden-Oude Wetering in 1868, diverse voorgangers gehad, uiteraard van een veel minder degelijke uitvoering. De Koppoellaan, de naamgeving is nauw verwant aan de "Koppoel" waarin de Rijpwetering met een duidelijke brede stroom in uitmondt.

Villa tegenover de brug

Voordat we de Rijpwetering verlaten richting Ripselaan zijn er zowel aan de overkant als wel langs de Koppoellaan nog enkele monumenten aan te wijzen. Direct rechts naast de brug staat een vrijstaande villa-achtige woning met opvallend gewelfd schilddak. Dit huis is gebouwd onder invloed van de architectuur van de Amsterdamse School.

Deze stijl is ontstaan rond 1920 als tegenhanger van de stijl van Berlage. Het bouwjaar van dit pand is 1929. Het is geplaatst op de gemeentelijke monumentenlijst.

In één adem nemen we het huis aan de Koppoellaan nummer 4 met de naam "Kastana" mee, eveneens gebouwd onder invloed van de Amsterdamse school. Ook dit pand heeft een plaats gekregen op de gemeentelijke monumentenlijst, het is gebouwd in 1939.

Aan de overkant, verscholen achter twee monumentale beukenbomen staat een van oorsprong agrarisch woonhuis, beeldbepalend gesitueerd uit 1900. In de voorgevel zijn als decoratie witte stenen verwerkt. Fraaie windveren met make-laars en de genoemde beuken in het gazon maken het plaatje compleet, genoeg om als gemeentemonument aangemerkt te worden.

Hertogshoeve

We blijven nog even aan de overkant. Een weinig verder staat een geheel gerestaureerde boerenwoning, de "Hertogshoeve" genoemd naar de achterliggende Hertogspolder. Deze boerderij dateert uit de 17^e eeuw en staat sinds 1954 op de Rijksmonumentenlijst. Het pand is in 2004 door de huidige eigenaars in oude luister hersteld. Voor hun inzet tot behoud van het agrarisch erfgoed werd aan hen in 2004 de Oud Alkemadeprijs toegekend.

Koppoellaan 21

Koppoellaan 21 sluit de rij van gemeentelijke monumenten op Rijpwetering. Een woonhuis uit het jaar 1926. Het pand is door de jaren heen grotendeels authentiek gebleven. Het huis is voorzien van een entreeportiek en schuifvensters met het in die periode veel gehanteerde mansardedak (gebroken kap). Een beeld ondersteunend element in het dorpsbeeld.

In de volgende DE ALKMADDERS de uitnodiging om op **10 oktober a.s. de donateursavond** bij te wonen en de aankondiging wie de Oud-Alkemadeprijs 2007 heeft gewonnen.

Het bronzen beeld van Joop Zoetemelk in de tuin van Restaurant Paerdenburgh

Koppoellaan 21 Foto: Stichting Oud Alkemade

“De Vergulde Vos”

Wanneer wij het laatste rijksmonument van het dorp Rijpwetering zijn genaderd, café “de Vergulde Vos”, zijn we tegelijkertijd aan het einde van deze monumentale wandeling gekomen, althans voor dit moment.

Het is geheel aan u om nog even op het terras of binnen onder het genot van een drankje uw benen even tot rust te laten komen.

U bevindt zich hier in een herberg uit 1618, toen nog onder de naam “de Rode Vos”. De naam “de Vergulde Vos” wordt pas in 1680 gebruikt, zo

vertelt ons Theo van der Poel in zijn boek “Sprokkelen langs de Oude Ade”.

Deze herberg werd in vroeger jaren, ten tijde dat het vervoer uitsluitend over water plaats had, regelmatig bezocht door Schout en Schepenen van Alkemade voor het verlijden van akten en recht te spreken in zake geschillen.

Het einde van onze derde wandeling door Alkemade

Tot zover. Wij zijn aan het einde gekomen van een monumentale wandeling door Rijpwetering, een heus plattelandsdorp binnen het Groene Hart, een dorp van landschappelijke waarde. We zijn het allemaal gepasseerd: woningen uit vijf eeuwen op een rij, gesitueerd tussen het groen en aan het water. Ophaal- en draaibruggen weerspiegelend in het onmisbare water van de Rijpwetering waarlangs de sporen van het agrarische leven uit heden en verleden duidelijk aanwezig zijn.

Onze volgende wandeling wordt weer een polderwandeling. Hoe kan het anders, de gemeente Alkemade omvat niet minder dan achttien polders.

G. N. van der Meer

Z O E K P L A A T J E

De foto's in de vorige uitgave hebben namen opgeleverd. De schoolfoto is van de derde klas uit het jaar 1973/1974 van de school 'de Wegwijzer', die in die tijd 'School met de bijbel' heette en gevestigd was Kerkstraat 83. Op de foto staand: Frans de Blaey, Jolanda van der Vlucht, Peter Knibbe, Anno Veenstra, Govert Nugteren, Marja Dral, Caroline van Staveren, Carina Lalleman, Martin Verboon, Douwe Weststra. Zittend: Marike Boomhouwer, Simaja Klootwijk, Mieke Willems, Jolanda Leurink, Pieter van Wijk, Freddie Baas, Sonja Kramer, Arnold Cuvelier.

Op de tweede foto staan Nardus, Leonardus, Piet Kerkvliet en Maria Kerkvliet-van Wieringen. In deze uitgave één zoekplaatje. De foto is van 15 augustus 1925. Bij de foto staat vermeld: meisjes de Koning, maar welke voornaam ze hebben ontbreekt. Wie de meisjes kent, verzoeken wij contact op te nemen met Theo Meijer (telefoon 071 3314706) of een mailtje te sturen naar ons e-mailadres of een briefje te sturen naar ons postadres.

UIT DE BUURTBUS GEKLAPT

De buurtbus reed in mei 2008 al vijftien jaar. Vanaf 1993 is er een openbare busdienst van 7.30 tot 17.30 uur op zes dagen van de week tussen Oude Wetering en Lisse. De chauffeurs zijn vrijwilligers, die eens per veertien dagen drie of vier ritten van een uur rijden. Dus de bus doet er één uur over om van Oude Wetering naar Lisse en weer terug naar Oude Wetering te rijden.

Het kan best gezellig zijn tijdens de rit, als de passagiers wat te vertellen hebben. Onderling of met de chauffeur. Niet dat in elke rit de gezelligheid in ruime mate aanwezig is; alleen de uitschieters zijn opgeschreven.

Ook buiten de bus, als de chauffeur even pauzeert, komt er nog wel eens iemand iets vertellen. Zonder herkenbaar te maken wie wat heeft gezegd, zullen we in de Alkmadders zo nu en dan het een en ander schrijven, omdat dit een goed beeld geeft van het hedendaagse leven. Het is dus geen oude geschiedenis, maar wat kortgeleden gebeurd is is toch ook geschiedenis. Het is opgeschreven door een oud-chauffeur.

De busrit start aan de Meerkreuk in Oude Wetering, vlak voor het winkelcentrum. De eerste rit begint om 's morgens half acht. Vaste passagiers zijn de mensen die in Lisse naar hun werk of naar school gaan. Maar er zijn ook mensen bij die vroeg in Lisse willen zijn voor boodschappen of andere bezoeken.

De één zit stil voor zich uit te kijken (is pas wakker en moet nog een beetje bijkomen); de ander is een ochtendmens en al druk in de weer. Zo zit er een vrouw in de bus die vertelt dat ze naar het gemeentehuis van Lisse moet om een rijbewijs op te halen. Zij vertelt: *De vorige week ben ik er ook geweest. Aan de balie gekomen, zei de baliemevrouw dat ik even kon wachten op de bank. Daar gezeten, zie ik een vrouw voorbijlopen met een dienblad met koffiebekers. Even later loopt er een man voorbij met ook een dienblad met koffiebekers. Ik denk bij mezelf: zit ik hier wel goed of zit ik in het restaurant van de gemeente.* Na een half uurtje dit heen-en-weergeloop gezien te hebben, loopt ze naar de balie en vraagt: *Hebben jullie een klagmuur?* De baliemevrouw had niet onmiddellijk door wat ik bedoelde. Na enig nadenken zei ze met een glimlach: *Er is daar een muur, maar als u er tegen praat, gebeurt er net zoveel als toen u op de bank zat. Ik zal iemand naar u toesturen.* En inderdaad, toen werd ik geholpen en nu kan ik de spullen ophalen. Toen de bus nog via Nieuwe Wetering naar de Haarlemmermeer reed, was de bottonde naast Garage Straathof bij iedere rit het onderwerp van gesprek. En als je dan hoorde hoe daarover werd gesproken! De één: *de ambtenaar die dat heeft bedacht, moet zelf ook een kronkel in zijn hoofd hebben.* De ander: *Waarom pikt de gemeente het dat er op ons grondgebied zo'n zotte verkeersweg wordt gemaakt.* Een derde: *O, daar zitten ook ambtenaren met een kronkel in hun hoofd.* Zo'n opmerking slaat de discussie dood, want dit is

niet zo aardig gezegd. Het onderwerp eindigt dan ook in stilte. Een in

Nieuwe Wetering ingestapte man brengt weer enig leven in de brouwerij als hij zegt: *Sta ik van de week bij Straathof om mijn auto op te halen, staat er voor mij een al oudere man die de auto brengt voor een jaar-beurt. Vraagt de balieman: "Zijn er nog klachten?" "Nou nee", antwoordt de oudere man, "het enige dat ik kan bedenken is, dat er een poos geleden een rood lampje voor me ging branden. Ik heb er maar een pleister op geplakt."* De balieman vertrekt geen spier en schrijft alleen iets op.

In de showroom vraagt de man aan een wachtende vrouw: *Rijdt je moeder nog steeds auto?* Antwoordt de vrouw: *Ja, moeder is nog gemotoriseerd. Ze rijdt nu in een 45-kilometerauto.*

De man heeft ook een vraag aan haar: *Hoe gaat het met je broer?* Oh goed, antwoordt zij. De man weer: *Is hij nog autoverkoper?* Waarop als antwoord volgt: *Nee, allang niet meer. Hij is begonnen met fietsenverkoop. Toen bromfietsenverkoop. Ondertussen studeerde hij theologie. Nu verkoopt hij Gods Woord.*

Er is een vrouw in de bus gestapt die naar een meubelwinkel in Lisse teruggaat. Ze zit nauwelijks of ze vertelt dat ze kortgeleden daar een bankstel heeft gekocht en inmiddels geleverd gekregen, maar nu heeft ze ontdekt dat er enkele gaatjes in het leer zitten. Ze is nogal opgewonden over, dus de meubelverkoper krijgt heel wat over zich heen.

We komen nu in de buurt van Lisse. In Lisserbroek staat langs de weg een bord in het gras met de tekst:

20 EIEREN VOOR 1 EURO. Zegt een man in de bus:

Bushalte Meerkreuk te Oude Wetering, waar de eerste bus om 7.30 uur vertrekt en de laatste bus om 17.30 uur terugkeert

Daar zijn mijn vrouw en ik geweest. Hij heeft al pretoogjes, dus er komt wat! De boerin vroeg ons adres en de postcode. Zij schreef dat op in een boek. Toen we vroegen waarom ze dat deed, antwoordde zij: "U komt op een wachtlijst, want ik heb maar één kip." Waar blijven de echte moppen? Ja, er komt wat: Er zitten twee mannen in een café. Zegt de een tegen de ander: Wat doe jij? Antwoord: ik ben shovelchauffeur. En jij? Ik ben visser. Vorige week heb ik een vis uit het water gehaald van één meter twintig. Wat maak jij mee? Ik heb in de Noord-Oostpolder een motorfiets met zijspan uit de Tweede Wereldoorlog opgegraven. De lampen brandden nog. Zegt de visser: als ik nou de vis dertig centimeter korter maak, doe jij dan de lampen van de motorfiets uit?

De eerste bus staat op zaterdag 21 mei 1993 voor het gemeentehuis tentoongesteld

Foto: Foto-archief J.W. Kret

Een vrouw wil niet onderdoen en zegt: *Ik heb als verkoopster in een bakkerswinkel gestaan. Komt er op een dag een man de winkel binnen en vraagt: 'Kan ik een auto van chocolade bij jullie bestellen?' 'Jazeker',*

antwoordde ik. 'Kan dan ook de motorkap open?', vroeg de man. 'Ja, dat kan', was mijn antwoord. Waarop de man vroeg: 'Kan ook de kofferbak open?' En ik weer: 'U vraagt maar en wij maken het.' 'Kun je ook verlichting in de chocoladeauto maken, die aan gaat als je het portier opentrekt?' was de volgende vraag en alweer heb ik geantwoord: 'Ook dat kunnen we maken.' En de man deed zijn bestelling. Na enige dagen stond de man weer in de winkel om brood te halen en ik zeg tegen hem: 'Uw auto is klaar. Zal ik hem inpakken?' Antwoordt de man: 'Nee hoor, dat hoeft niet. Ik eet hem hier op.' Op de vraag van een medepassagier of het echt gebeurd, glimlacht de vrouw als antwoord.

Aangekomen in Lisse bij het winkelcentrum stapt iedereen uit en komen er weer andere passagiers de bus in.

In het volgende uur komt de vrouw in de bus die naar een meubelwinkel in Lisse ging om verhaal te halen voor de gaatjes in haar leren bankstel. De chauffeur vraagt geïnteresseerd: *Hoe is het afgelopen?* Zij geeft het gesprek uitvoerig weer: *Ik heb geklaagd bij de meubelverkoper en vertelt dat er in het leer van de fauteuil een gaatje zit. Zegt de verkoper: "Maar natuurlijk, mevrouw, zit er een gaatje in het leer, anders zou u nu op een levende koe zitten." "Ja", zei ik, "dat is nog niet alles. In mijn bank zitten twee gaatjes!" De verkoper: "Ook dat kan, mevrouw, want de slager schiet wel eens mis." Nu wordt de chauffeur wel heel nieuwsgierig en vraagt: En wat nu? Met een lach op haar gezicht zegt de vrouw: Dat was de grappige kant van de verkoper, want hij heeft alles netjes in orde gemaakt.*

Er zijn nog meer leuke dingen gehoord en meege maakt, maar dat bewaren we voor volgend jaar.

Bestuursmededeling

De geringe stijging van de donatie heeft niemand doen besluiten het donateurschap te beëindigen.

Het bestuur en de overige medewerkers bedanken alle donateurs voor hun vertrouwen in ons en zeggen u toe ons te zullen inzetten voor het goed functioneren van de Stichting Oud Alkemade.

VACATURE IN DE REDACTIE

De uitnodiging om de leeggekomen plaats in de redactie, in verband met het vertrek van Theo Meijer, in te nemen heeft geen enkele reactie opgeleverd. Dat is voor ons erg teleurstellend omdat de redactie van dit blad toch minimaal uit vier personen zou moeten bestaan.

Lezer of lezeres: Denk nog eens na.

Wij zien uit naar nieuw bloed in ons redactieteam.